

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НІМЕЦЬКИЙ ОПЕРНИЙ ТЕАТР ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Магістр	
Освітньо-наукова програма	Музичне мистецтво	
Курс	1	
Семестр	2	
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)	90 годин / 3 кредити ЄКТС	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Вибіркова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Мізітова Аділя Абдуллівна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства, доцент
	Посада	Професор кафедри історії української та зарубіжної музики
	Профіль викладача, e-mail	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Misitova_2022.pdf adilya.misitowa@gmail.com
Анотація	Розширення кордонів активної участі українських музикантів у різноманітних загальноєвропейських творчих проєктах, зокрема оперних, із виконанням творів німецьких композиторів минулого століття актуалізує необхідність доповнення існуючої, вкрай обмеженої інформації щодо цієї царини музичного мистецтва. Обізнаність у своєрідності процесів, які відбувались у німецькій опері ХХ–ХХІ століть, творчій спадщині багатьох композиторів різних поколінь допоможе молодим фахівцям – не тільки співакам, але і інструменталістам, музикознавцям – поповнити свій професійний досвід, удосконалити знання німецької мови, підвищити конкурентоспроможність.	
Мета дисципліни	Розгляд своєрідності розвитку оперного жанру в творчості німецьких композиторів ХХ–ХХІ століть. Розширення знань щодо визначних явищ німецького музичного театру, тематики, засобів втілення художньої ідеї, осмислення нових можливостей усталеного жанру.	

<p>По закінченні вивчення вибіркової дисципліни студент буде</p>	<p><i>знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Тенденції розвитку німецької опери у ХХ та на початку ХХІ століть; • оперну творчість провідних німецьких композиторів, як орієнтованих на традицію, так і пов'язаних з авангардною лінією в музичній культурі другої половині ХХ століття; • індивідуальні концепції щодо оперного театру та жанрові різновиди, особливості авторських стилів та засобів виразності. <p><i>вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Орієнтуватися в художньо-естетичних пріоритетах німецьких оперних композиторів; • визначати жанрові різновиди, виявляти зв'язки з усталеною традицією в операх з новою тематикою та стилістикою; • простежувати використання оперних форм, оркестру, специфіку режисерських рішень.
<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Тематичний блок 1. Перетин традиції та новаторства в німецькій опері першої половини ХХ століття (теми 1–8).</p> <p><i>Тема 1.</i> Своєрідність розвитку німецького оперного театру в контексті різностильових тенденцій у західноєвропейському мистецтві першої половини ХХ століття. Загальна панорама тематики та жанрових різновидів.</p> <p><i>Тема 2.</i> Оперний театр Р. Штрауса як віддзеркалення загальних процесів у німецькій музиці першої половини ХХ століття.</p> <p><i>Тема 3.</i> Р. Штраус та Х. фон Хофмансталь: творча співдружність двох талантів. Поворот до традиції у «Кавалері рози».</p> <p><i>Тема 4.</i> «Аріадна на Наксосі» Штрауса – Хофмансталь: від своєрідної концепції Gesamtkunstwerk до синтезу опери-серія та буфа.</p> <p><i>Тема 5.</i> «Слово чи музика» як сюжет та ідея в останній опері Р. Штрауса «Капрічіо».</p> <p><i>Тема 6.</i> Оперний театр П. Хіндеміта: еволюція композиторського мислення.</p> <p><i>Тема 7.</i> Старовинна техніка у гостро сатиричному скетчі «Туди та назад» П. Хіндеміта.</p> <p><i>Тема 8.</i> Художньо-естетичні засади Б. Брехта та їхній вплив на німецький музичний театр. «Тригрошова опера» К. Вайля.</p> <p>Тематичний блок 2. Індивідуальні оперні концепції в німецькому музичному театрі другої половини ХХ – початку ХХІ століть (теми 9–13)</p> <p><i>Тема 9.</i> Ідея «тотального театру» Б. А. Ціммермана та її реалізація в опері «Солдати»</p> <p><i>Тема 10.</i> Оперна творчість Вольфганга Ріма: у пошуках нових музично-театральних форм.</p> <p><i>Тема 11.</i> Міфопоетичні мотиви в німецькій опері ХХ–ХХІ століть: загальний огляд. Оперна творчість Х. В. Хенце: «Бульвар самотності»; «Бассаріди».</p> <p><i>Тема 12.</i> Сторінки Другої світової війни на оперній сцені:</p>

	<p>«Біла роза» («Сцени для двох солістів та 15 інструменталістів») Удо Ціммермана та «Жіночий оркестр в Аушвице» («Музичний театр у трьох актах») Штефана Хойке.</p> <p><i>Тема 13. Жанровий синтез та ідея Gesamtkunstwerk в гептології «Світ» К. Штокхаузена.</i></p>
Види занять	Лекційні, семінарські, самостійна робота
Методи навчання	Словесний метод (лекція, співбесіда); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з нотним та музичним матеріалом (аналіз композиційно-драматургічних особливостей, засобів виразності, тлумачення жанру); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні), самостійна робота (розв'язання завдань).
Форми та методи оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль (max 60 балів): усне опитування, письмові роботи, індивідуальні презентації, робота на практичному занятті.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль (max 40 балів): письмовий екзамен / диференційований залік.</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>На першому занятті викладач доводить до відома здобувачів зміст робочої програми вибіркової дисципліни із обов'язковою презентацією розподілу нараховуваних балів за темами, видами робіт за темами, кількість балів та критерії оцінювання за кожним видом роботи.</p>

<p>Особливості та політики дисципліни</p>	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як Moodle, листування через e-mail). На першому занятті з дисципліни викладач доєднує обмінюється e-mail зі студентами.</p> <p>Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування (в т.ч. з використанням гаджетів) під час поточного та підсумкового контролю заборонено).</p> <p>В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p>Мізітова, А. А. (2014). Сюжет у сюжеті: «Аріадна на Накосі» Ріхарда Штрауса на Зальцбурзькому фестивалі 2012 року. <i>Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського</i>, 3(24), 20–27.</p> <p>Мізітова, А. А. (2016). Перселлівські мотиви опери «Елісса» Рут Цехлін. <i>Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського</i>, 2(31), 76–90.</p> <p>Юдкін, І. М. (1994). <i>Нариси німецької музичної культури другої половини XX ст.</i> Наукова думка.</p> <p>Csampa, A. & Holland, D. (2006). <i>Opernführer</i>. Freiburg i. B.; Berlin; Wien: Rombach Verlag KG.</p> <p>Kloiber, R., Konold, W., & Maschka, R. (2016). <i>Handbuch der Oper</i> (14. Aufl). Kassel: Bärenreiter-Verlag.</p> <p>Zöchling, D. (1996). <i>Die Chronik der Oper</i>. Augsburg: Weltbild.</p>

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Німецький оперний театр XX–XXI століть», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 26 серпня 2024 р., протокол № 1.